

Materiál na 1. rokovanie

Mestského zastupiteľstva v roku 2022

NÁVRH č. 2/2022

**VŠEOBECNE ZÁVÄZNÉ NARIADENIE
MESTA VEĽKÝ MEDER**

č.

**ktorým sa mení a dopĺňa VZN č. 120
o evidencii pamätihodností mesta Veľký Meder**

Návrh na uznesenie

Mestské zastupiteľstvo vo Veľkom Mederi

uznáša sa

1. na VZN č., ktorým sa mení a dopĺňa VZN č. 120 o evidencii pamätihodností mesta Veľký Meder

Spracovala: Mgr. Ildikó Laposová

Predkladá: Gergő Holényi, primátor mesta

**VŠEOBECNE ZÁVÄZNÉ NARIADENIE
MESTA VEĽKÝ MEDER
č.
KTORÝM SA MENÍ A DOPLŇA VZN č. 120
O EVIDENCII PAMÄTIHODNOSTÍ
MESTA VEĽKÝ MEDER**

Mestské zastupiteľstvo vo Veľkom Mederi podľa § 6 a § 11 ods. 4, písm. g) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a podľa § 14 ods. 4 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov vydáva toto Všeobecne záväzné nariadenie o evidencii pamätihodností Mesta Veľký Meder.

**Všeobecne záväzné nariadenie č. 120
o evidencii pamätihodností Mesta Veľký Meder sa mení a dopĺňa o**

1. Prílohu č. 4 VZN č. 120 o evidencii pamätihodností mesta Veľký Meder –
Zoznam hmotných nehnuteľných pamätihodností mesta Veľký Meder, ktorá je súčasťou tohto VZN.
2. Prílohu č. 5 k VZN č. 120 o evidencii pamätihodností mesta Veľký Meder –
Zoznam hmotných hnuteľných pamätihodností mesta Veľký Meder, ktorá je súčasťou tohto VZN.

Záverčné ustanovenie

1. Toto VZN schválilo Mestské zastupiteľstvo vo Veľkom Mederi dňa
2. Toto VZN nadobúda účinnosť 15. dňom zverejnenia.

Holényi Gergő
primátor mesta

Príloha č. 4 k VZN č. 120

ZOZNAM HMOTNÝCH NEHNUTEĽNÝCH PAMÄTIHODNOSTÍ MESTA VEĽKÝ MEDER

Mesto : Veľký Meder

Katastrálne územie : Veľký Meder

Okres: Dunajská Streda

č.	pamätihodnosť	adresné údaje – adresa popisom	or. č.	súp.č.	parc. č.	Význam, stručná charakteristika pamätihodnosti	Evid. číslo Rozhodnutie obce o zápise
IV.				Hroby:			
4.	Tri náhrobné kamene na hroboch z obdobia maďarskej revolúcie a vojny za nezávislosť v rokoch 1848/49	Veľký Meder m.č. Ižop			272/1	Náhrobné kamene členov domobrany sa nachádzajú na cintoríne v m.č. Ižop a boli renovované v roku 2014. Ábrahám Antal Gregor Böltsey Ladislav Kalmár	
V.				Kríže:			
4.	Pamätný kríž – „Križ slz“	Veľký Meder m.č. Ižop			272/2	Križ bol postavený na pamiatku obetí I. a II. svetovej vojny z umelého kameňa dňa 28. októbra 1967. Po päťdesiatich rokoch vďaka nadácii Gábora Bethlena v roku 2017 obnovu kríža vykonala Ildikó Bélaí kamenárka z Marcelovej. Križ bol posvätený Jozefom Mahulányim, farárom z Veľkého Medera.	
5.	Svätý Križ – „Križ nádeje“	Veľký Meder m.č. Ižop Hlavná ulica			103/1	Križ je symbolom spásy, vzkriesenia, viery, nádeje, lásky a vďačnosti. Je to tiež pripomienka koronavírusu, obávanej choroby našej doby a jeho obetí. Stavba bola financovaná z verejných darov v spolupráci s komunitou v roku 2021. Staviteľom kamenného kríža bol Ladislav Vörös, obyvateľ Ižopu.	
VI.				Sochy:			
8.	Busta mladého kráľa Mateja	Veľký Meder Komárňanská ulica	203	18	3704/ 1	Dielo akademického sochára Ferenca Lebóa mestu Veľký Meder daroval Dénes Mikóczy dňa 16. 08.2018, z príležitosti schválenia čestného názvu: Kultúrne stredisko Mateja Korvína – Corvin Mátyás Művelődési Központ. Čestný názov Mestského kultúrneho strediska vo Veľkom Mederi bol schválený Mestským zastupiteľstvom dňa 23.5.2018.	

9.	Unicornis – socha jednorožca	Veľký Meder Kurtaserská ulica	3369		3629/ 10	Šesť metrov vysoká socha z oceľového drôtu hrubého päť milimetrov je dielom maliara Jánosa Ácsa z Maďarskej republiky. Nápis na podstavci monumentálnej sochy jednorožca z roku 2016 naznačuje, že jednorožec je symbolom panenstva a lásky.		
VII.			Pamätníky					
9.	Pamätník veľkej povodne Dunaja v roku 1965	Veľký Meder m.č. Ižop Hlavná ulica			103/1	Pamätník bol postavený v m.č. Ižop v roku 2015. IQUS o.z. postavilo pamätník k 50. výročiu veľkej dunajskej povodňovej katastrofy. Malý čln umiestnený na skale vyrobil Ladislav Matlák, obyvateľ m.č. Ižop.		
10.	Pamätná brána a panelová výstava	Veľký Meder m.č. Ižop Hlavná ulica	1864	31	35/1	Bránu pamäti a výstavu šiestich vonkajších panelov postavilo IQUS o.z. v roku 2017, k 720. výročiu prvej písomnej zmienky o obci Ižop. Tvorcom pamätnej brány bol Attila Nagy z Ižopu a tvorcom vyrezávaných obrazov bol drevorezbár Dezider Németh z Madu. Na obrázkoch je vyobrazený reformovaný kostol v strede obce, ako aj charakteristická práca tu žijúcich obyvateľov - rybolov a poľnohospodárstvo. Do malých tabúl umelec vyrezal bývalý a súčasný názov obce. 720-ročnú históriu obce spracoval miestny historik Ladislav Varga vo svojej knihe „Ižop – Dedina na brehu Čilizu“. Na paneloch sú informácie o postupe vytvorenia názvu obce, o zemepisnej polohe, o listine kráľa Mateja, o dôsledkoch tureckej devastácie, o Ižopskej reformovanej cirkvi, o revolúcii a vojne za nezávislosť v rokoch 1848/49, o vplyve 2. svetovej vojny, o školách, ktoré tu pôsobili, ako aj významné osobnosti z obce.		
11.	Pamätná stena pri zajateckom (srbskom) cintoríne	Veľký Meder Fučíková ulica			1559	Slávnostné odhalenie pamätníka pri pohrebnom mieste vojnových zajatcov zo zajateckého tábora, ktorý bol vytvorený počas 1.svetovej vojny na území nášho mesta sa uskutočnilo 14. apríla 2019 s podporou mesta Veľký Meder. Na pamätnej stene je umiestnených päť trojjazyčných pamätných tabúl na pamiatku tu pochovaných srbských, talianskych, čiernohorských, ruských a rumunských zajatcov.		

12.	Zvon duše - "Duša žije a tíško pracuje"	Veľký Meder m.č. Ižop			272/1	Zvon duše bol postavený v roku 2014 na cintoríne v m.č. Ižop. Je symbolom spomienky na tých, ktorí odpočívajú na cintoríne, udržiava ich pamiatku a spolupatričnosť so živými, ktorí tu zostali. Zvon duše vyrobil Jozef Boráros, majster - zvonár zo Šamorína a zvonícu vyrobil MVDr. Szilveszter Sidó, drevorezbársky majster z Búču.	
13.	Zvonica	Veľký Meder m.č. Ižop			103/1	Pôvodná drevená zvonica na tomto mieste bola postavená 11. septembra 1853. Na slávnosti odhalenia zvonice sa zúčastnila Terézia Zichy grófká z Čičova a jej muž gróf János Waldstein. O tejto udalosti sa objavila správa v Katholikus Néplap v júnovom čísle roku 1854, ktorú písal János Majer Nepomuki, veľkomederský farár. Na zvonícu bol umiestnený 74 fontový zvon. Tento zvon bol odstránený počas prvej svetovej vojny. V roku 1924 dostala zvonica nový zvon. Pôvodná drevená zvonica časom spráchnivela, zhnila a namiesto nej postavili pre zvony konštrukciu zo železa.	
14.	Pamätný stĺp boja za nezávislosť maďarského národa v rokoch 1848-1849	Veľký Meder m.č. Ižop			103/1	Pamätný stĺp vyrobil Ivan Tóth z Ižopu na iniciatívu IQUS o.z. bol slávnostne odhalený 15. marca 2013 na cintoríne v m.č. Ižop.	
15.	Pamätný stĺp Trianonu	Veľký Meder m.č. Ižop Hlavná ulica			103/1	Pamätný stĺp postavil Ladislav Vörös, obyvateľ Ižopu, pri príležitosti smutného stého výročia podpísania Trianonskej zmluvy v roku 2020. Maďarská svätá koruna na vrchole pamätného stĺpa vyžaruje autoritu a silu vďaka veľkosti tisícročnej štátnosti, zatiaľ čo vták turul s predĺženými krídlami, legendárny vták maďarských prísloví, ilustruje ochranu a výraz tváre naznačuje vzkriesenie. Sochárka Júlia Szunyog je Maďarská (Örös) sochárka, ktorá vytvorila Svätú korunu a vtáka turula. Stĺp bol postavený z darov v spolupráci s komunitou.	

Príloha č. 5 k VZN č. 120

ZOZNAM HMOTNÝCH HNUTEĽNÝCH PAMÄTIHODNOSTÍ MESTA VEĽKÝ MEDER

Mesto : Veľký Meder

Katastrálne územie : Veľký Meder

Okres: Dunajská Streda

č.	pamäťihodnosť	adresné údaje – adresa popisom	or. č.	súp.č.	parc. č.	Význam, stručná charakteristika pamäťihodnosti	Evid. číslo Rozhodnutie obce o zápise
I.				Pamätné tabule			
9.	Pamätná tabuľa učiteľa Gyulu Simona	Veľký Meder m.č. Ižop Kostolná ulica	1846	1	5/2	IQUS o.z. umiestnilo pamätnú tabuľu dňa 12. 04. 2014 na vonkajšiu stenu budovy reformovanej cirkvi na pamiatku Gyulu Simona a jeho manželky. Obaja pôsobili v rokoch 1939-1945 ako učitelia v Ižope. Po roku 1945 sa statočne postavil za práva Maďarov v obci, protestoval proti prenasledovaniu, reslovakizácii a deportáciám obyvateľov. Za svoj prístup k tejto neľudskosti spolu s piatimi rodinnými príslušníkmi bol zaradený do zoznamu rodín na deportovanie do Maďarska. V dôsledku prenasledovania dobrovoľne opustil Československo a usadil sa v župe Győr-Sopron a neskôršie v Komárome. Spolu s manželkou sú pochovaní v Maďarskej republike, na cintoríne mesta Komárom.	
10.	Pamätná tabuľa rodiny Weiszovcov, obetí Auschwitzu	Veľký Meder m.č. Ižop Hlavná ulica			103/1	Pamätná tabuľa bola umiestnená na hlavnom námestí m.č. Ižop v roku 2014. Pri príležitosti 70. výročia holokaustu IQUS o.z. odhalilo pamätnú tabuľu na pamiatku členov rodiny Weiszovcov, ktorí boli deportovaní do Auschwitzu.	
11.	Pamätná tabuľa grófa Jánosa Eszterházyho	Veľký Meder Ulica Sv.Štefana	336	30	3795/ 3	Umiestnená 21. októbra 2017 na stene rímsko - katolíckeho kostola vo Veľkom Mederi, z príležitosti 60.výročia úmrtia Jána Eszterházyho, s podporou Csemadoku m.o. a Katolíckej farnosti. Medzi dvoma svetovými vojnami bol gróf János Eszterházy významným politikom maďarskej menšiny v Československu. V roku 1935 navštívil aj Veľký Meder. Po 2. svetovej vojne bol zatknutý a zomrel v roku 1957 vo väzení.	

12.	Pamätná tabuľa na pamiatku odovzdania vlajky obce Tápiógyörgye	Veľký Meder Nám. Bélu Bartóka			853/1	Pamätná tabuľa bola umiestnená na pamätný stĺp deportovaných a presídlených občanov maďarskej národnosti mesta Veľký Meder v rokoch 1946-1948, v spolupráci Csemadoku m.o. a samosprávy obce Tápiógyörgye (MR) v roku 2016. Pamätná tabuľa pripomína historický rok 1939, v ktorom delegácia obce Tápiógyörgye darovala mestu Veľký Meder vlajku brancov, presne na mieste, kde sa nachádza podstavec bývalej štátnej vlajky.	
13.	Pamätná tabuľa László Kovácsa, dekana a farára	Veľký Meder Nám. László Kovácsa	499	28	3734	Pamätná tabuľa bola umiestnená v roku 2020 s podporou rímskokatolíckej cirkvi vo Veľkom Mederi. László Kovács slúžil vo Veľkom Mederi od 1. marca 1976 do 30. júna 2001. Bol iniciátorom obnovy skautského hnutia, organizovania svätoštefanských podujatí a postavenia sochy sv. Štefana na ulici sv. Štefana.	
14.	Pamätná tabuľa maďarskej revolúcie z roku 1956	Veľký Meder Ul. Sv. Štefana	336	30	3795/ 3	Pamätná tabuľa bola uložená z iniciatívy 23. skautského zboru Jánosa Aranya, VMCM o.z., Fészek o.z., KUCKÓ o.z. z Veľkého Medera, na skalú pred vchodom bývalej kláštornej školy 26. októbra 2016 pri príležitosti 60. výročia maďarskej revolúcie v roku 1956.	
15.	Pamätná tabuľa k 100. výročiu Trianonu	Veľký Meder Ul. Sv. Štefana			3796	Pamätná tabuľa pripevnená na skalú bola odhalená dňa 6. júna 2020. Hlavnou myšlienkou nápisu je citát z knihy Albert Wassá: "...kameň zostáva... ". Pamätnú tabuľu na podnet Csemadoku m.o. daroval miestny podnikateľ Alexander Ács.	
16.	Skupina pamätných tabúľ v zajateckom cintoríne	Veľký Meder Fučíková ulica			1559	Vytvorená na jar 2020 s podporou Zväzu Srbov na Slovensku. 26 pamätných tabúľ umiestnených vo vnútri obnoveného plota zajateckého cintorína obsahuje mená vojnových zajatcov srbského pôvodu, ktorí boli pochovaní počas 1.svetovej vojny na zajateckom cintoríne v rokoch 1914 až 1918.	
17.	Pamätná tabuľa „Obec Čistý prameň“	Veľký Meder Komárnanská ulica	203	18	3704/ 1	V roku 1910 Béla Bartók, hudobný skladateľ a etnomuzikológ zbieral vo Veľkom Mederi ľudové piesne. Ústav hudobnej vedy Maďarskej akadémie vied, Etnografické múzeum, Dom tradícií, Maďarská akadémia umení venovali mestu Veľký Meder v roku 2016 pamätnú tabuľu.	

